

Brüssel, 25.6.2026
COM(2026) 296 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

määruse (EL) 2021/821 (millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks) rakendamise kohta

{SWD(2026) 162 final}

1. SISSEJUHATUS JA KOKKUVÕTE

1.1. Sissejuhatus

Käesolevas aruandes esitatakse teave ELi ekspordikontrolli ja 20. mai 2021. aasta muudetud määruse (EL) 2021/821 (edaspidi „kahesuguse kasutusega kaupade määrus“ või „määrus“)¹ rakendamise kohta kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi kontrollimisel 2024. aastal ning esitatakse liikmesriikide 2024. aasta ekspordikontrolli andmed koos ELi koondandmetega.

Käesolev aastaaruanne kajastab määruse kohaseid ELi püüdlusi parandada läbipaistvuse suurendamise eesmärgil teabe jagamist liikmesriikide lubade andmise otsuste kohta ekspordikontrolli valdkonnas.

Määruse nõuete kohaselt ja andmekogumisprotsessi parandamiseks avaldas komisjon 17. jaanuaril 2024 liikmesriikidega kokku lepitud suunised, milles sätestatakse lubade andmist käsitlevate andmete ja muude andmete kogumise ja töötlemise meetodika seoses kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli käsitleva ELi aastaaruande koostamisega². Eelöeldut arvesse võttes tugines komisjon aruande koostamisel kahesuguse kasutusega kaupade koordineerimisrühmas (edaspidi „koordineerimisrühm“) osalevatelt liikmesriikidelt³ saadud teabele. Liikmesriikide esitatud 2024. aasta andmed on suure mahu tõttu esitatud konsolideeritud kujul käesolevale aastaaruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis.

1.2. Kokkuvõte

2024. aastal oli loa saanud kahesuguse kasutusega kaupadega kauplemise koguväärtus 77,6 miljardit eurot, mis moodustab 3 % ELi-välisest kaupade koguekspordist⁴. Suurim osakaal oli ekspordi koondlubadel (36,5 miljardit eurot), ühekordsetel ekspordilubadel (24 miljardit eurot) ja liidu üldistel ekspordilubadel (9 miljardit eurot).

Kahesuguse kasutusega kaupadega kauplemine hõlmas 2024. aastal kokku 133 470 luba ja teadet. Enamik tehinguid kuulub liidu üldiste ekspordilubade alla (89 388), järgnevad riiklikud üldised ekspordiload (23 406) ja seejärel ühekordsed load (18 549).

Samal aastal teatati 487 keeldumisest väärtuses 0,2 miljardit eurot, mis näitab, et keelduti vaid väikesest osast ELi ekspordist (0,01 % ELi-välise kaupade koguekspordi väärtusest samal aastal).

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks (uuesti sõnastatud) (ELT L 206, 11.6.2021, lk 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj>).

² Komisjoni 10. jaanuari 2024. aasta soovitus (EL) 2024/214 suuniste kohta, millega nähakse ette andmete kogumise ja töötlemise meetodika kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimist käsitleva aastaaruande koostamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2021/821 (ELT L, 2024/214, 17.1.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2024/214/oj>).

³ Kahesuguse kasutusega kaupadega kauplemise kohta avaldavad aruandeid ka mõne liikmesriigi pädevad asutused.

⁴ See hõlmab vabatahtlikult esitatud andmeid riiklike üldiste ekspordilubade ja liidu üldiste ekspordilubade kasutamise kohta.

Aruanne sisaldab olemasolevate andmete põhjal sünteesitud teavet. Võttes arvesse liikmesriikide erinevaid tavasid ja lubade liike, ei esitata aruandes täpset jaotust, kuidas jagunes ekspordi koondlubade alusel lubatud kauplemine (moodustas 2024. aastal 47 % loa saanud kauplemise väärtusest) kaubaliikide või sihtkohtade kaupa. Sellest hoolimata on siiski kasulik võtta arvesse suundumusi muud liiki lubade puhul (ühekordsed ja üldised ekspordiload), mis moodustavad 44 % loa saanud väärtusest.

2024. aastal olid ühekordsete ja üldiste ekspordilubade väärtuse järgi suurima väärtusega (joonis 1) järgmised kaubaliigid: tuumamaterjalid, rajatised, jaamad ja seadmed (22 %), infoturbe- ja krüptoanalüüsikaubad ja -seadmed (21 %), seadmed pooljuhtseadmete või -materjalide tootmiseks ja katsetamiseks (9 %), kosmosesõidukite mootorid ja gaasiturbiinid (v.a mehitamata õhusõidukid) (8 %), muud/loetlemata kaubad (8 %). Kokkuvõttes moodustab joonisel 1 esitatud kaubaliikide loetelu 90 % nende lubade väärtusest.

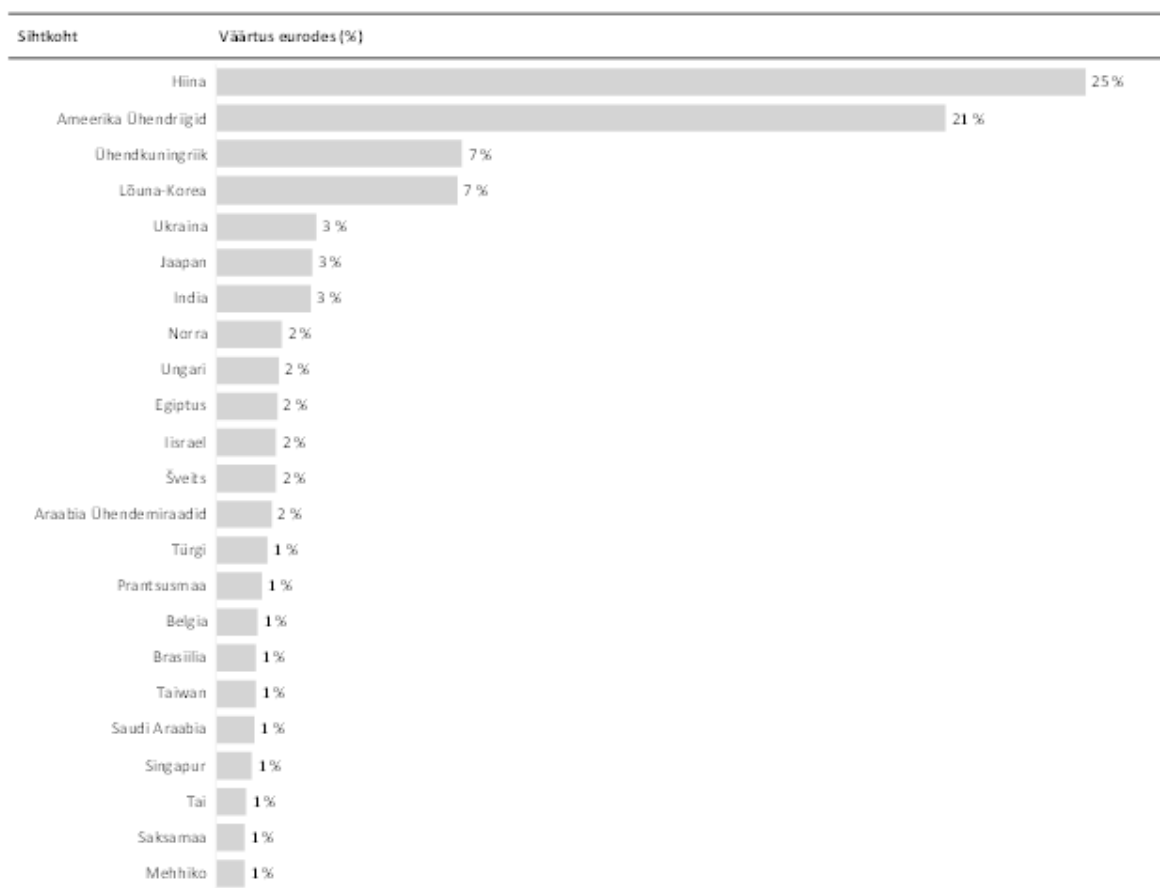
KOMISJONI SOOVITUSE (EL) 2024/214 A-lisas loetletud peamised kaubaliigid ühekordsete ja üldiste ekspordilubade väärtuse järgi

Kaubaliik	Väärtus eurodes (%)
0EC1 Tuumamaterjalid, rajatised, jaamad ja seadmed	22 %
5EC2 Infoturbe- ja krüptoanalüüsikaubad ja -seadmed	21 %
3EC4 Seadmed pooljuhtseadmete või -materjalide tootmiseks ja katsetamiseks	9 %
9EC1 Kosmosesõidukite mootorid ja gaasiturbiinid (v.a mehitamata õhusõidukid)	8 %
XEC1 Muu/loetlemata	8 %
0EC3 Tuumamaterjalide, rajatiste ja seadmete jaoks mõeldud tehnoloogia	5 %
2EC1 Tööpingid ja süsteemid ning tööstusseadmete komponendid	4 %
2EC2 Keemia- ja bioloogiatööstuse tootmiseseadmed	3 %
5EC3 Telekommunikatsiooni- ja infoturbetarkvara	3 %
6EC2 Laserid, nendega seotud seadmed ja materjalid	2 %
0EC2 Tuumamaterjalide, rajatiste ja seadmete jaoks mõeldud tarkvara	2 %
9EC3 Raketid ja kosmoseaparaadid	2 %
1EC6 Toksilised kemikaalid, lähteained, patogeenid, toksiinid ja geneetiliselt muundatud organismid ning nendega seotud kaitse- ja avastamise seadmed ja komponendid	2 %

Joonis 1. Peamised kaubaliigid ühekordsete ja üldiste ekspordilubade väärtuse järgi

Ühekordsete ja üldiste ekspordilubade peamised sihtkohad (joonis 2) on Hiina (25 %), Ameerika Ühendriigid (21 %), Ühendkuningriik (7 %), Lõuna-Korea (7 %) ja Ukraina (3 %). Seda järjestust mõjutab kaalumise liidu üldiste ekspordilubade, eelkõige EU001 väärtusega (8,6 miljardit eurot), mis moodustab suure osa ekspordilubade alusel lubatud koguväärtusest. Selle tulemusena on järjestuse tipus üldistes ekspordilubades ja eelkõige EU001 all loetletud sihtkohad, samas kui loetelu ei kajasta täielikult teatavate selliste sihtkohtade tähtsust, kuhu suunatakse üldiste ekspordilubade alusel märkimisväärsed ekspordimahud, nagu Taiwan, Brasiilia, Singapur ja Iisrael. Kokkuvõttes moodustab joonisel 2 esitatud sihtkohtade loetelu 90 % ühekordsete ja üldiste ekspordilubade väärtusest.

Peamised ELi-välised sihtkohad ühekordsete ja üldiste ekspordilubade väärtuse järgi

Joonis 2. Peamised ELi-välised sihtkohad ühekordsete ja üldiste ekspordilubade väärtuse järgi

Lisaks sellele teatasid liikmesriigid, et määruse kohaste kontrollide haldamise ja täitmise tagamisega tegelevate töötajate arv oli 2024. aastal 2023. aastaga võrreldes stabiilne. Samuti väärub märkimist, et teatatud rikkumiste arv suurenes 192-lt 2023. aastal 270-le 2024. aastal. Sellega seoses suurenes asjaomaste riiklike õiguskaitseasutuste poolt ekspordikontrolli eeskirjade rikkumise eest määratud haldus- ja kriminaalkaristuste või trahvide arv 122-lt 2023. aastal 144-le 2024. aastal.

Aruandes pööratakse eriti suurt tähelepanu küberseirekaupade lubadele, mis on osa liidu kindlast plaanist tulemuslikult maandada riski, et küberseirekaupu kasutatakse siserepressioonideks ja/või inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse tõsisteks rikkumisteks. 2024. aastal said liikmesriigid nende kaupade ekspordiks kokku 320 taotlust. Kõige rohkem taotlusi esitati seoses sidevahendite pealtkuulamise süsteemidega (233 taotlust). Samal ajavahemikul anti 293 luba ja keelduti loa andmisest 13 taotluse puhul. Need arvud näitavad ka küberseirekaupade lubade üsna stabiilset arvu võrreldes 2023. aastaga,⁵ samas kui keeldumiste arv näis vähenevat⁶.

⁵ 2023. aastal anti küberseirekaupade jaoks välja 330 luba.

⁶ 2023. aastal keelduti küberseirekaupade jaoks loa andmisest 20 korral.

Osana mitmesugustest 2024. aastal algatatud meetmetest asetasid komisjon ja liikmesriigid jätkuvalt põhirõhu muudetud määruse kohaste nõuete ja volituste täitmisele. Edasine töö hõlmab eri tehniliste eksperdirühmade töö jätkamist sellistes valdkondades nagu küberseirekaupade tõhusam kontroll, ekspordikontrolli tagamine, tegelemine kujunemisjärgus tehnoloogiatega ning liikmesriikides lube väljastavatele ja nõuete täitmise tagamise eest vastutavatele asutustele suutlikkuse suurendamise ja koolitusprogrammide väljatöötamine.

Need kahesuguse kasutusega kaupade määruse kohased ELi meetmed võimaldavad ELil teha ka partneritega tõhusamat koostööd, et edendada kontrollimeetmete ülemaailmset ühtlustamist, vähendada häireid kaubanduses, suurendada ettevõtluse jaoks prognoositavust, edendada ELi väärtusi ning kaitsta rahvusvahelist rahu ja julgeolekut.

2. POLIITIKA- JA ÕIGUSRAAMISTIKU ARENG

2.1. Ekspordikontrolli poliitika

2.1.1. ELi ekspordikontrolli tõhus rakendamine kahesuguse kasutusega kaupade määruse alusel

2024. aastal jätkasid komisjon ja liikmesriigid määruse rakendamist mitmes uues valdkonnas, nagu läbipaistvus, täitmise tagamine ja suutlikkuse suurendamine. Koordineerimisrühm täitis väga olulist rolli, nagu on kirjeldatud allpool punktis 3, ning laiendas ELi ekspordikontrolli institutsioonilist taristut mitme eksperdirühma tegevuse kaudu, et töötada välja uusi poliitikameetmeid, suuniseid, menetlusi jne.

Määruses pannakse rõhku ka küberseirekaupade ekspordi kontrollimisele. Selles käsitletakse võimalikku ohtu, et selliseid kaupu eksporditakse Euroopa Liidust eesmärgiga neid väärkasutada inimõiguste või rahvusvahelise humanitaarõiguse tõsiseks rikkumiseks. Seda arvesse võttes avaldas komisjon 16. oktoobril 2024 määruse artikli 5 kohased suunised küberseirekaupade ekspordi kohta, et selgitada eelkõige eksportijatele, kuidas järgida nõuetekohase hooldsuse põhimõtet ja tagada ettevõttesisene nõuetele vastavus enne küberseirekaupade eksportimist⁷.

⁷ Komisjoni 11. oktoobri 2024. aasta soovitus (EL) 2024/2659 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/821 artikli 5 kohast küberseirekaupade ekspordi käsitlevate suuniste kohta, C/2024/7035 (ELT L 2024/2659, 16.10.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2024/2659/oj>).

2.1.2. Ekspordikontroll komisjoni valge raamatu alusel

Komisjoni valges raamatus, mis avaldati 24. jaanuaril 2024, pakutakse välja lühikese ja keskpika tähtajaga meetmed kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli paremaks koordineerimiseks ELis. Komisjoni pakutud peamiste meetmete hulgas olid 1) selliste kahesuguse kasutusega kaupade lisamine kahesuguse kasutusega kaupade loetelusse (I lisa), mille kohta ei ole mitmepoolsetes kontrollirežiimides kontrolli kehtestatud viivituste tõttu otsuste tegemisel; 2) ekspordikontrolli poliitilise koordineerimise kõrgema tasandi foorumi loomine; 3) mehhanism uute riiklike kontrolliloetelude paremaks koordineerimiseks ning 4) ELi kahesuguse kasutusega kaupade määruse esialgne hindamine. Valge raamatu üle toimus avalik konsultatsioon, mis kestis 2. veebruarist kuni 30. aprillini 2024 ja millele saadi 23 vastust, mis olid aluseks komisjonisestele aruteludele. Alates valge raamatu avaldamisest on komisjon kõigi nende meetmetega aktiivselt edasi liikunud. Euroopa Liidu Nõukogu vastas valgele raamatule oma 2024. aasta kevadel vastu võetud järeldustes⁸.

2.1.3. Venemaale suunatud toodete ekspordipiirangud

Kogu 2024. aasta jooksul jätkas Euroopa Liit Venemaa-vastaste sanktsioonide kontekstis kahesuguse kasutusega kaupade ekspordipiirangute aktiivset karmistamist, võttes muu hulgas vastu kolm sanktsioonide paketti, eelkõige laiendades lahinguväljalt saadud teavet arvesse võttes kahesuguse kasutusega kõrgtehnoloogiliste kaupade ekspordipiiranguid ning võttes sihikule Venemaa sõjalis-tööstuslike rajatistega seotud üksused nii Venemaal kui ka ELi mittekuuluvates riikides⁹. 2024. aasta septembris avaldas komisjon tööstusele mõeldud suunised, mille töötasid välja ja milles leppisid kokku G7 liikmed ja komisjon, et aidata tööstusel paremini kindlaks teha Venemaa sanktsioonidest kõrvalehoidmise viise, kaitsta G7 tehnoloogiat omastamise eest, vältida mainekahju ja maandada vastutusrisi, toetades samal ajal ekspordikontrolli ja sanktsioonide tõhusust¹⁰.

Lisaks sellele osalesid komisjon ja liikmesriigid aktiivselt ülemaailmses Venemaa-vastaste sanktsioonide koalitsioonis,¹¹ mille 39 liiget on rakendanud sisuliselt sarnast ekspordikontrolli vastusena Venemaa täiemahulisele sissetungile Ukrainasse 2022. aasta veebruaris. Sanktsioonide koalitsiooni eesmärk on lõigata Venemaa ja Valgevene ära kaupadest, tehnoloogiast ja tarkvarast, mida on vaja nende agressiooni jätkamiseks Ukrainas, jättes nende kaitse-, lennundus- ja merendussektori ilma olulistest materjalidest.

2.1.4. Koostöö ELi mittekuuluvate riikidega 2024. aastal

ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogiaühikogu kuues ministrite kohtumine toimus 4.–5. aprillil 2024 Leuvenis¹². Nii EL kui ka USA tunnistasid ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogiaühikogu

⁸ Euroopa Ülemkogu, Euroopa Ülemkogu järeldused (ST 9439 2024 COR 1).

⁹ ELi nõukogu pressiteade „Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu: EL võttis vastu viieteistkümnenda piiravate meetmete paketi“: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/12/16/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-15th-package-of-restrictive-measures/>.

¹⁰ Venemaa ekspordikontrollist ja sanktsioonidest kõrvalehoidmise ennetamine: ajakohastatud suunised tööstusele: https://finance.ec.europa.eu/news/sanctions-vis-vis-russia-commission-publishes-g7-industry-guidance-preventing-sanctions-evasion-2024-09-24_en.

¹¹ Sanktsioonide koalitsiooni liikmed on Austraalia, Kanada, ELi 27 liikmesriiki, Island, Jaapan, Liechtenstein, Uus-Meremaa, Norra, Lõuna-Korea, Šveits, Ühendkuningriik, Ameerika Ühendriigid ja Taiwan.

¹² 2021. aasta juunis asutasid EL ja USA kaubandus- ja tehnoloogiaühikogu, mis kogunes esimest korda 29. septembril 2021 Pittsburghis ja leppis kokku ambitsioonikas ühisavalduses, milles käsitletakse ka koostööd

rolli ekspordikontrolli, mis kehtestati vastusena Venemaa sissetungile Ukrainasse, koordineerimisel ning otsustasid oma vastavaid prioriteete veelgi ühtlustada¹³.

Komisjon korraldas 8.–9. oktoobril 2024 Brüsselis neljanda ekspordikontrolli juhtimist käsitleva dialoogi pealkirjaga „Lausk kontrollid ja soovitusel asjaomaste ettevõttesiseste nõuetele vastavuse programmide kohta“, mis korraldati ELi partneritevahelise ekspordikontrolli programmi P2P raames ning millesse olid kaasatud partnerriigid ja -organisatsioonid. Dialoogi eesmärk oli tugevdada koostöövõrke, suurendada teadlikkust ja suurendada ELi P2P partnerriikide ja asjaomaste sidusrühmade suutlikkust seoses laus-ekspordikontrolli ja sellega seotud nõuete täitmise tavade rakendamise ja praktilise kohaldamisega ELi strateegiliste kaubanduskontrolli raamistike alusel.

Lisaks sellele pidasid EL ja Norra 6. veebruaril 2024 ELi ja Norra ekspordikontrolli dialoogi. Pooled arutasid regulatiivseid arenguid ekspordikontrolli valdkonnas, jagasid oma seisukohti probleemsete sihtkohtade kohta ning arutasid Venemaa-vastaseid sanktsioone. Norra teavitas ELi oma kavatsusest luua uus ekspordikontrolli ja sanktsioonide osakond (DEKSA), mis vastutab analüüsi, lubade andmise ja kontrollide tagamise eest.

2.2. Kahesuguse kasutusega kaupade loetelu ajakohastamine

Määruse I lisas esitatud kahesuguse kasutusega kaupade loetelus on loetletud kahesuguse kasutusega kaubad, sealhulgas tarkvara ja tehnoloogia, mida tuleb kontrollida, kuna neid on võimalik kasutada nii tsiviil- kui ka sõjalisel eesmärgil. Loetelu ajakohastatakse regulaarselt, et kajastada muudatusi sellistes rahvusvahelistes ekspordikontrollirežiimides nagu Wassenaari kokkulepe, Austraalia grupp, tuumatarneriikide grupp ja raketitehnoloogia kontrollirežiim (MTCR).

5. septembril 2024 võttis komisjon vastu I lisa iga-aastase ajakohastuse, mis jõustus 8. novembril 2024, et viia ELi kahesuguse kasutusega kaupade määrus kooskõlla 2023. aastal mitmepoolsete kontrollirežiimide raames ametlikult vastu võetud otsustega¹⁴. Ajakohastatud loetelu sisaldab uusi kandeid tuumajaamade ja -seadmete, samuti täiendavate toksiinide, kemikaalide lähteainete ja müra vähendamise seadmete kohta.

2.3. Riiklikud rakendus- ja kontrollide tagamise meetmed

Kahesuguse kasutusega kaupade määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides. Selle I lisas on esitatud ühine loetelu rahvusvahelistest ekspordikontrollirežiimidest tulenevatest kaupadest, mida tuleb kontrollida kõigis liikmesriikides. Määruses nähakse siiski ette, et liikmesriigid võivad võtta teatavaid riiklikke meetmeid määruse konkreetsete sätete rakendamiseks, ning nõutakse, et komisjon avaldaks

ekspordikontrolli valdkonnas. Üks selle kümnest töörühmast on spetsialiseerunud ekspordikontrollile, jagades teavet ja tegeledes selliste teemadega nagu seadusandlik ja regulatiivne areng, riskihindamine, lubade andmisega seotud head tavad ning lähenemisviisid ettevõtjapoolsele nõuete järgimisele ja kontrollide tagamisele. Peale selle on kõnealuse töörühma eesmärk edendada kahesuguse kasutusega tundliku tehnoloogia puhul ühtseid kontrollimeetodeid ning korraldada ettevõtjate seas ühist teavitustegevust kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli teemal.

¹³ Pressiteade: „EL ja USA jätkavad üleilmsete probleemide ajal tihedat kaubandus- ja tehnoloogiakoostööd“, 5. aprill 2024 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1827).

¹⁴ KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) .../..., millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/821 seoses kahesuguse kasutusega kaupade loeteluga: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/2025-update-eu-control-list-dual-use-items-2025-09-08_en.

teabe selliste riiklike meetmete kohta *Euroopa Liidu Teatajas*. Avaldamine tagab kohaldatavate eeskirjade läbipaistvuse ja kajastab ELi jõupingutusi toetada kontrolli järjepidevat ja tõhusat rakendamist eksportijate poolt kogu ELis.

2. oktoobril 2024 avaldatud teatises¹⁵ esitati liikmesriikidelt teavet selle kohta, kuidas nad kasutavad määruses sätestatud võimalusi, sealhulgas vahendamise ja transiidi kontrolli laiendamist, kontrolli laiendamist loetlemata kaupadele avaliku julgeoleku või inimõigustega seotud kaalutlustel, riiklike üldiste ekspordilubade kehtestamist ja loetlemata kaupade ELi-sisesele edasitoimetamisele kontrolli kohaldamist.

2.4. Eksport Põhja-Iirimaalt

Kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi EList Ühendkuningriiki hakati määruse alusel kontrollima pärast Ühendkuningriigi lahkumist Euroopa Liidust 1. jaanuaril 2021¹⁶. Põhja-Iirimaa protokollis¹⁷ on sätestatud erikord, mis näeb ette, et määrust kohaldatakse seoses Põhja-Iirimaaga Ühendkuningriigi suhtes,¹⁸ kusjuures Ühendkuningriik tegutseb Põhja-Iirimaalt ELi mittekuuluvatesse riikidesse suunduva ekspordi puhul määruse alusel pädeva asutusena. Komisjon on välja töötanud spetsiaalse turvalise elektroonilise vahendi, millega toetatakse teabevahetust Ühendkuningriigi pädeva asutusega, kes vastutab määruse kohaldamise eest Põhja-Iirimaale suunduvate ja sealt väljuvate kaubavoogude suhtes, ning seda vahendit on kasutatud kogu 2024. aasta vältel. Vahend võimaldab Ühendkuningriigi ametiasutustel pääseda juurde teabele, mis käsitleb ELi liikmesriikide poolt sisuliselt identsete tehingute puhul tehtud keeldumisotsuseid, ning pidada kahepoolseid konsultatsioone vastavate liikmesriikidega, nagu on määruses ette nähtud.

3. KAHESUGUSE KASUTUSEGA KAUPADE KOORDINEERIMISRÜHMA TEGEVUS

Kahesuguse kasutusega kaupade koordineerimisrühm, mida juhib komisjon, koondab komisjoni ja liikmesriikide eksperte, kes tegelevad ekspordikontrolli kohaldamisega seotud küsimustega¹⁹. 2024. aastal pidas koordineerimisrühm kaheksa koosolekut: 16. jaanuaril, 14. märtsil, 16. mail, 3. juulil, 12. septembril, 4. oktoobril, 6. novembril ja 11. detsembril.

3.1. Rakendusprobleeme käsitlevad konsultatsioonid – üldine teabevahetus

Komisjon ja koordineerimisrühma kuuluvad liikmesriikide esindajad vahetasid teavet ekspordikontrolli küsimustes, eelkõige seoses järgmisega:

- immateriaalsete tehnoloogiastiirete rakendamine;
- riiklikud üldload;
- suurte projektide load;

¹⁵ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C_202405881.

¹⁶ Ühendkuningriik on vahepeal lisatud liidu üldise ekspordiloa EU001 sihtkohtade hulka.

¹⁷ ELT L 29, 31.1.2020, lk 7 („väljaastumisleping“).

¹⁸ Põhja-Iirimaa protokollis artikli 5 lõige 4 ja sama protokollis 2. lisa punkt 47.

¹⁹ Käesolev aruanne on ka määruse kohaselt nõutav aastaaruanne koordineerimisrühma tegevuse, kontrollide ja konsultatsioonide kohta.

- mõiste „eksportija“;
- määruse artikli 16 lõike 1 tõlgendamine;
- transiidikontrolli rakendamine;
- tehnilise abi kontrolli rakendamine;
- liidu kauba reeksport ELi-välistest riikidest ja
- ajutiselt liitu toodud kauba käitlemine.

3.2. Suunised

Pärast koordineerimisrühmas toimunud arutelusid avaldas komisjon suunised küberseiretehnoloogia eksportijatele ning suunised ekspordikontrolli käsitlevate andmete kogumiseks ja töötlemiseks.

Kõigepealt avaldas komisjon 17. jaanuaril 2024 suunised ekspordikontrolliks vajalike andmete kogumise ja töötlemise kohta²⁰. Nende suunistega kehtestatakse üksikasjalik kord lubade andmist käsitlevate andmete kogumiseks liikmesriikide ametiasutustelt, et suurendada läbipaistvust ja teabe jagamist. See võimaldab lisada ELi iga-aastasessse ekspordikontrolli aruandesse üksikasjalikuma statistika lubade andmise ja sellest keeldumise kohta. Parandades avalikku aruandlust, on suuniste eesmärk anda eksportijatele, kodanikuühiskonnale ja üldsusele selgem ülevaade ELi ekspordikontrolli rakendamisest, toetada dialoogi ELi mittekuuluvate riikidega ja edendada häid aruandlustavasid rahvusvahelisel tasandil.

Seejärel avaldas komisjon 16. oktoobril 2024 suunised küberseirekaupade eksportijatele, et suurendada teadlikkust selliste kaupade väärkasutamise riskidest ja anda eksportijatele praktilised vahendid hindamaks sellise väärkasutamise võimaliku mõju inimõigustele²¹. Suuniste eesmärk on muuta ELi ekspordikontroll kõigis liikmesriikides tõhusamaks ja järjepidevamaks, aidates eksportijatel tehingute läbivaatamisel järkjärgulist lähenemisviisi kasutades kontrollida hoosuskohustuse täitmist. Vastutustundlikke ja turvalisi eksporditavasid edendades tugevdatakse suunistega 2023. aasta Euroopa majandusjulgeoleku strateegia kaitsesammast.

3.3. Tehniline teabevahetus – tehnilised eksperdirühmad

Koordineerimisrühmas osalevad liikmesriikide pädevad asutused andsid tehnilist oskusteavet, et toetada kaheksuguse kasutusega kaupade loetelu ajakohastamist, ning võtsid osa aruteludest, kus käsitleti mitut konkreetset rakendusküsimust, nagu eespool nimetatud.

²⁰ Komisjoni 10. jaanuari 2024. aasta soovitus (EL) 2024/214 suuniste kohta, millega nähakse ette andmete kogumise ja töötlemise meetodika kaheksuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimist käsitleva aastaaruande koostamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2021/821 (ELT L, 2024/214, 17.1.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2024/214/oj>).

²¹ Komisjoni 11. oktoobri 2024. aasta soovitus (EL) 2024/2659 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/821 artikli 5 kohast küberseirekaupade ekspordi käsitlevate suuniste kohta, C/2024/7035 (ELT L 2024/2659, 16.10.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2024/2659/oj>).

Komisjoni juhtimisel käsitles koordineerimisrühm ka teatavaid tehnilise rakendamise seotud küsimusi. Tehniliste eksperdirühmade konkreetset rolli tunnustatakse nüüd määruse artikli 24 lõikes 3.

Määruse artikli 25 kohaselt loodud kontrollide tagamise koordineerimise mehhanismi raames toimus 2024. aastal kuus kohtumist, et toetada teabevahetust ja otsest koostööd liikmesriikide pädevate asutuste ja õiguskaitsesutuste vahel.

Suutlikkuse suurendamise tehniline eksperdirühm pidas 13. märtsil ja 17. mail 2024 oma kolmanda ja neljanda arengukoosoleku, mis olid pühendatud vastavalt 2024. aasta prioriteetide kindlaksmääramisele ning iga-aastase suutlikkuse suurendamise ürituse teema valimisele ja selle korraldamise eest vastutavate meeskondade moodustamisele. Seejärel toimus 18. septembril 2024 Budapestis ELi suutlikkuse suurendamisele suunatud tehniline seminar kahesuguse kasutusega kaupade suhtes kohaldatavate piiravate meetmete teemal, mille korraldas eesistujariik Ungari. Seminar toimus vahetult pärast Teadusuuringute Ühiskeskuse ja NNSA22 17. lubade andmisele pühendatud seminari, kus käsitleti sama teemat, kuid mis sisaldas täiendavaid ettekandeid ja millel osales rohkem riike väljastpoolt ELi.

3.4. Tehniline tugi ELi kahesuguse kasutusega kaupade loetelu ja riiklike rakendusmeetmete ajakohastamise ettevalmistamiseks

Koordineerimisrühm pidas 14. märtsil 2024 tehnilise teabe ürituse, et toetada kahesuguse kasutusega kaupade loetelu ajakohastamist käsitleva komisjoni delegeeritud määruse ettepaneku ettevalmistamist. Komisjon võttis delegeeritud õigusakti vastu 5. septembril 2024.

Koordineerimisrühm aitas kaasa ka 2. oktoobril 2024 avaldatud riiklike meetmeid käsitleva ametliku teatise ajakohastamisele ja 27. septembril 2024 avaldatud ELi riiklike kontrolliloetelude kogumi läbivaatamisele²³.

3.5. Lubade andmist ja kontrollide rakendamist käsitlev andmevahetus

Koordineerimisrühm alustas 2022.–2023. aasta lubade andmist käsitlevate andmete kogumist andmete kogumist ja töötlemist käsitlevate 2024. aasta suuniste alusel, et täiendada 30. jaanuaril 2025 avaldatud aastaaruannet.

3.6. Liikmesriikidevahelist teabevahetust ja e-lube toetavad IT-vahendid

Komisjon jätkas koordineerimisrühma toel kahesuguse kasutusega kaupade elektroonilise süsteemi (DUeS) kui ELi kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli võrgustiku infotehnoloogilise alustala arendamist. Sellel platvormil on keskne roll määruse tõhusal kohaldamisel.

²² Ameerika Ühendriikide riiklik tuumajulgeoleku amet (NNSA).

²³ Teatis – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks: teave meetmete kohta, mida liikmesriigid on võtnud vastavalt artiklitele 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 22 ja 23 (PUB/2024/740) (ELT C/2024/5881, 2.10.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5881/oj>).

DUESi funktsioonid töötati välja või neid ajakohastati järgmiselt:

1. liikmesriikidel võimaldatakse jagada komisjoniga kahesuguse kasutusega kaupade määruse artikli 26 lõikes 3 nõutud andmeid lubade andmise kohta vastavalt liikmesriikidega välja töötatud suunistele ekspordikontrolli andmete kogumise ja töötlemise kohta (läbipaistvussuunised);
2. liikmesriikidel võimaldatakse teavitada komisjoni loanõude kehtestamisest riikliku kontrolliloetelu alusel vastavalt artiklile 10;
3. liikmesriikide vahel võimaldatakse vabatahtlikku teabevahetust artiklite 9 ja 10 rakendamise kohta, nagu on ette nähtud komisjoni soovitus 2025/683 riikliku kontrolliloetelu koordineerimise kohta,²⁴ ja
4. olemasolevaid funktsioone ajakohastati, eelkõige seoses Venemaa ja Valgevene vastu suunatud piiravate meetmetega seotud erandite / lubade andmise ja sellest keeldumiste haldamisega ning viitega määruse kohaselt kontrollitavate kaupade andmebaasile.

2024. aasta oli neljas aasta, mil rakendati kahesuguse kasutusega kaupade e-lubade süsteemi, mida kasutasid aruandeperioodil Läti, Rumeenia, Itaalia, Sloveenia ja Belgia (Valloonia ametiasutused). Ungari ja Belgia (Brüsseli piirkond) väljendasid huvi projektiga liitumise vastu.

Väljaspool ELi uuris komisjon partnerriikidega tehtava koostöö raames võimalust pakkuda partnerriikidele e-lubade süsteemi kasutamist. Bosnia ja Hertsegoviina, Kõrgõzstan ja Serbia väljendasid huvi süsteemi kasutamise vastu.

E-lubade projekt parandab pidevalt riiklike tollisüsteemide omavahelist ühendamist Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna kaudu. See lihtsustab märkimisväärselt piiriülest teabevahetust eri tolliasutustega, vähendab ettevõtjate regulatiivset koormust ja võimaldab automaatset lubade haldamist. Seda tehakse sertifikaate käsitleva teabe vahetamise platvormi CERTEX kaudu, mida haldab maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat. E-lubade süsteemi ja riiklike tollisüsteemide vaheline ühendus on toiminud alates 2022. aasta detsembrist. Rumeenia tolliasutused on süsteemis osalenud alates 2024. aasta aprillist.

E-lubade süsteemi juba kasutavate liikmesriikide taotlusel algatas komisjon 2022. aasta aprillis uue seonduva projekti, mis võimaldab e-lubade süsteemi kaudu ühendada riiklikud loasüsteemid tollisüsteemidega. Soome osales katseprojektis ja katsetas süsteemidevahelisi ühendusi 2024. aastal.

4. ELI EKSPORDIKONTROLL – PÕHIANDMED

Määruse artiklis 26 on sätestatud, et kontrollide rakendamist käsitlev Euroopa Komisjoni aastaaruanne peab hõlmama asjakohast teavet lubade andmise, sellest keeldumise ja keelavate otsuste kohta, samuti teavet selliste kontrollide haldamise ja tagamise kohta.

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32025H0683>.

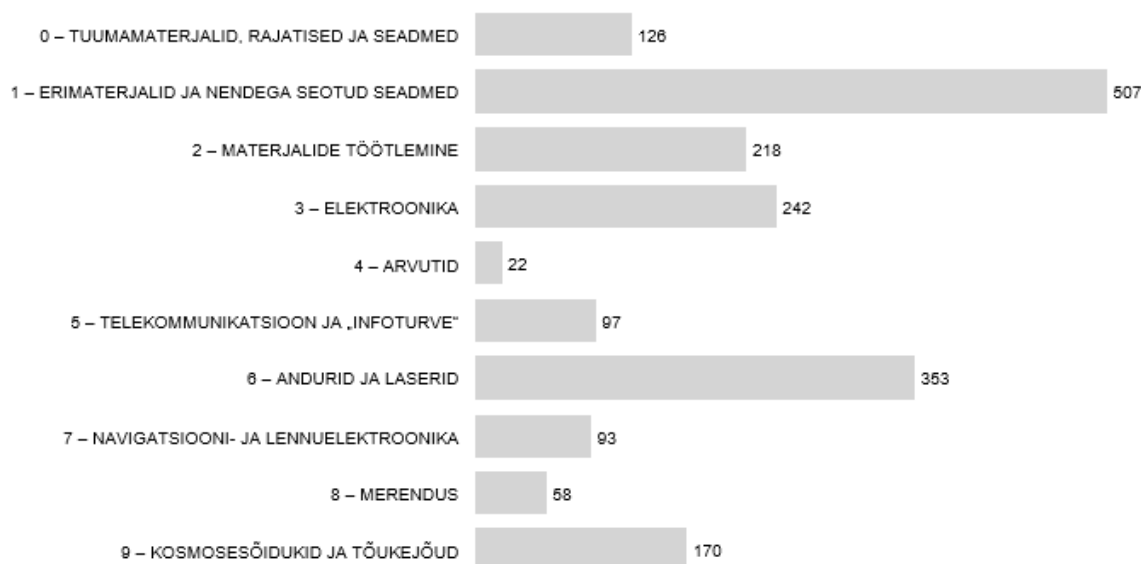
Käesolevas jaos esitatakse ELi ekspordikontrolli koondandmed vaatlusaasta 2024 kohta. Liikmesriikide esitatud andmed, millel koondandmed põhinevad, on suure mahu tõttu esitatud konsolideeritud kujul käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste tödodokumentis.

Andmed on tehtud kättesaadavaks vastavalt konkreetsetele aruandlussuunistele (edaspidi „suunised“)²⁵. Nende suuniste kohaselt on andmekogumismetoodika koostatud selliselt, et see peaks ajale vastu ja võimaldaks liikmesriikidel esitada komisjonile asjakohast teavet tõhusal, kulutasuval ja statistiliselt usaldusväärsel viisil, võttes nõuetekohaselt arvesse isikuandmete ja tundliku äriteabe kaitset ning kaitse- või välispoliitika- või riikliku julgeolekuga seotud kaitstud teabe kaitset.

4.1. Metoodikaalased märkused

Määrust kohaldatakse peamiselt enam kui 1 800 kahesuguse kasutusega kauba suhtes, mis on loetletud kahesuguse kasutusega kaupade loetelus ja liigitatud kümnesse kategooriasse (joonis 3). See aluspõhimõte on ajendanud ELi rühmitama määruse I lisa kanded ELi aastaaruande jaoks „kaubaliikideks“²⁶.

Määruse I lisa kümnes kategoorias loetletud kahesuguse kasutusega kaupade arv

Joonis 3. Määruse I lisa kümnes kategoorias loetletud kahesuguse kasutusega kaupade arv

Selleks et tagada avaliku aruandluse nõutav läbipaistvus ning samal ajal andmekogumine tulemuslikul ja ajas jätkusuutlikul viisil, on otsustatud, et kaubaliikide kindlaksmääramisel lähtutakse kahesuguse kasutusega kaupade klassifitseerimise viiekohalise koodi tasandist, tagades samal ajal, et rubriik „kaubaliigid“ annab julgeoleku, poliitika ja kaubanduse seisukohast olulist teavet²⁷.

²⁵ [Komisjoni 10. jaanuari 2024. aasta soovitus \(EL\) 2024/214](#) suuniste kohta, millega nähakse ette andmete kogumise ja töötlemise metoodika kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimist käsitleva aastaaruande koostamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2021/821 (edaspidi „suunised“).

²⁶ Vt määruse artikli 26 lõige 2.

²⁷ Nt ECCN 0A001: tuumareaktorid.

Suuniste A-lisas kirjeldatakse 52 kaubaliigi loetelu, mida kasutatakse lubade andmist käsitlevate andmete kogumiseks ja käesoleva aastaaruande koostamiseks. Load jaotatakse kaubaliikide ja asjaomaste sihtkohtade kaupa kooskõlas määruse nõuetega, võttes samal ajal arvesse eri liiki lubade olemust, eesmärki ja omadusi, samuti liikmesriikide erinevaid lubade andmise ja andmete kogumise tavasid. Lisaks sellele oli vaja kohandada liikmesriikide asjaomaste andmete kogumist ja komisjonile esitamist riikide eri liiki lubade ja tavade eripäradega. Sel põhjusel on käesolevas aruandes esitatud liikmesriikide arv, kes on esitanud iga loaliigi aluseks olevad andmed²⁸. Kasutatud metoodika kohaselt võib luba hõlmata ka rohkem kui ühte eri kaubaliikide alla kuuluvat kaupa.

Küberseirekaupade puhul hõlmab määruse artikli 2 punktis 20 sätestatud määratlus nii I lisas loetletud kaupu kui ka loetlemata kaupu. Suuniste B-lisas kirjeldatakse viit määruse I lisas loetletud kaupa, mis vastavad artikli 2 punktis 20 esitatud määratlusele. Otsuse selle kohta, kas teatav loetlemata kaup vastab õigusliku määratluse nõuetele, teevad liikmesriigid ja komisjon koostöös seiretehnoloogia eksperdirühmaga igal üksikjuhul eraldi. Loetlemata küberseirekaupade taotlused ja load tuleb määruse artikli 26 lõike 2 kohaselt samuti liikmesriikide esitatud andmete põhjal aastaaruandesse lisada. Muude loetletud kaupade taotlused ja load võib aruandesse lisada asjaomase pädeva asutuse otsuse alusel.

4.2. Ülevaade lubadest liikide kaupa²⁹

2024. aastal oli loa saanud kahesuguse kasutusega kaupadega kauplemise koguväärtus 77,6 miljardit eurot, mis moodustab 3 % ELi-välisest kaupade ekspordist (joonis 4), mis on rohkem kui 2023. aastal (71 miljardit eurot). Arvudes vastab see 133 470 loale ja teatele³⁰. Lubade liikide järgi vaadates kuulub enamik tehinguid liidu üldiste ekspordilubade (89 388), riiklike üldiste ekspordilubade (23 406) ja ühekordsete lubade (18 549) alla, mis kajastab 2023. aasta järjestust. Väärtuse poolest olid suurima kaaluga ekspordi koondload (36,5 miljardit eurot, 47 % kogu lubatud kaubandusest), ühekordsed ekspordiload (24 miljardit eurot, 31 % koguekspordist) ja liidu üldised ekspordiload (9 miljardit eurot, 12 % koguekspordist).

4.3. Loa andmisest keeldumine ja keelavad otsused

2024. aastal teatati 487 keeldumisest väärtuses 0,2 miljardit eurot. Need arvud näitavad, et keelduti vaid väikesest osast ELi ekspordist (0,01 % ELi-välise kaupade ekspordi koguväärtusest samal aastal). See tähendab nii keeldumiste väiksemat arvu kui ka väiksemat väärtust võrreldes 2023. aastaga, kuid moodustab sama protsendi ELi-välisest ekspordist.

²⁸ See hõlmab vabatahtlikult esitatud andmeid riiklike üldiste ekspordilubade ja liidu üldiste ekspordilubade kasutamise kohta. Need arvud ei hõlma kõigi 27 ELi liikmesriigi andmeid.

²⁹ Vastavalt määruse artikli 26 lõike 2 kolmandale lõigule ei hõlma käesoleva aruande punktid 4.2–4.7 küberseirekaupadega seotud andmeid. Teave nende kaupade kohta on esitatud allpool punktis 5.

³⁰ See hõlmab vabatahtlikult esitatud andmeid riiklike üldiste ekspordilubade ja liidu üldiste ekspordilubade kasutamise kohta.

Ekspordiload lubade liikide kaupa

Loaliik	Väärtus eurodes	Arv
Ühekordne ekspordiluba	24 010 mln ^[26]	18 549 ^[26]
Ekspordi koondluba	36 484 mln ^[15]	1 078 ^[23]
Riiklik üldine ekspordiluba (kasutamine)	1 061 mln ^[6]	23 406 ^[7]
Liidu üldine ekspordiluba (kasutamine)	9 044 mln ^[27]	89 388 ^[22]
Vahendusteenuste osutamise luba	16 mln ^[2]	7 ^[2]
Tehnilise abi osutamise luba	0 mln ^[1]	1 ^[1]
Transiidiluba	26 mln ^[3]	93 ^[3]
Riikliku kontrollimeetme alusel antud luba	2 951 mln ^[5]	223 ^[5]
Loetlemata kaupadele antud luba	263 mln ^[14]	161 ^[15]
Liidusisese edasitoimetamise luba	3 688 mln ^[14]	564 ^[15]

Iga diagrammil esitatud loatüübi juures on sulgudes märgitud nende liikmesriikide arv, kes on esitanud nullist erinevad andmed.

Joonis 4. Ekspordiload lubade liikide kaupa

4.4. Ühekordsed load

Ühekordne luba on luba, mis antakse ühele kindlale eksportijale kauba eksportimiseks ühele ELi mittekuulva riigi lõppkasutajale või kaubasaajale ja mis kehtib ühe või enama kahe- või kolmesuguse kasutusega kauba kohta. Vastavalt suunistele käsitletakse käesolevas aruandes ühekordsete lubadena kõiki järgmisi lubasid: ühekordsed ekspordiload, vahendusteenuste osutamise load, tehnilise abi osutamise load, transiidiload, liidusisese edasitoimetamise load, riikliku kontrollimeetme alusel antavad load ja loetlemata kaupadele antud load.

Määruse I lisas loetletud kümne kaubakategooria kaupade ja kontrollitavate loetlemata kaupade jaoks 2024. aastal antud ühekordsete ekspordilubade ülevaade (joonis 5) näitab, et turuväärtuse poolest anti kõige rohkem lubasid tuumamaterjalidele, -rajatistele ja -seadmetele (12,2 miljardit eurot, 36 % koguväärtusest). Teisel kohal olid telekommunikatsioon ja „infoturve“ (6,7 miljardit eurot, 20 % koguväärtusest) ning kolmandal kohal kosmosesõidukid ja tõukejõud (4,6 miljardit eurot, 13 % koguväärtusest). Ühekordsete lubade arv oli suurim materjalide töötlemise kategoorias (5 891, mis moodustab 27 % koguarvust), millele järgnesid telekommunikatsioon ja „infoturve“ (4 405, mis moodustab 20 % koguarvust) ning erimaterjalid ja nendega seotud seadmed (4 293, mis moodustab 20 % koguarvust).

Ühekordsed ekspordiload määruse (EL) 2021/821 I lisas loetletud kaubakategooriate kaupa

Kaubakategooria	Väärtus eurodes	Arv
0 TUUMAMATERJALID, RAJATISED JA SEADMED	12 200 mln	1 788
1 ERIMATERJALID JA NENDEGA SEOTUD SEADMED	1 895 mln	4 293
2 MATERJALIDE TÖÖTLEMINE	2 588 mln	5 891
3 ELEKTROONIKA	1 424 mln	1 814
4 ARVUTID	47 mln	53
5 TELEKOMMUNIKATSIOON JA „INFOTURVE“	6 745 mln	4 405
6 ANDURID JA LASERID	1 458 mln	1 727
7 NAVIGATSIOONI- JA LENNUELEKTROONIKA	98 mln	382
8 MERENDUS	71 mln	60
9 KOSMOSESÕIDUKID JA TÕUKEJÕUD	4 574 mln	790
X LOETLEMATA KAUBAD	3 194 mln	466

27 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 5. Ühekordsed ekspordiload määruse (EL) 2021/821 I lisas loetletud kaubakategooriate kaupa

Ühekordsete lubade väärtuse jaotus kaubaliikide kaupa (joonised 6.1 ja 6.2) näitab, et viis peamist kaubaliiki on tuumamaterjalid, rajatised, jaamad ja seadmed (9,2 miljardit eurot, 27 % koguväärtusest), infoturbe- ja krüptoanalüüsikaubad ja -seadmed (5,5 miljardit eurot, 16 % koguväärtusest), kosmosesõidukite mootorid ja gaasiturbiinid (v.a mehitamata õhusõidukid) (3,5 miljardit eurot, 10 % koguväärtusest), muud/loetlemata kaubad (3,2 miljardit eurot, 9 % koguväärtusest) ning tuumamaterjalide, rajatiste ja seadmete jaoks mõeldud tehnoloogia (2,1 miljardit eurot, 6 % koguväärtusest).

Ühekordsed ekspordiload KOMISJONI SOOVITUSE (EL) 2024/214 A-lisas loetletud kaubaliikide kaupa

Kaubaliik	Väärtus eurodes	Arv
OEC1	Tuumamaterjalid, rajatised, jaamad ja seadmed	9 178 mln 1 153
OEC2	Tuumamaterjalide, rajatiste ja seadmete jaoks mõeldud tarkvara	884 mln 219
OEC3	Tuumamaterjalide, rajatiste ja seadmete jaoks mõeldud tehnoloogia	2 138 mln 416
1EC1	Õhu-/kosmosesõidukite materjalid, komponendid ja konstruktsioonid	35 mln 132
1EC2	Lõhkeained, raketikütused ja nendega seotud seadmed	597 mln 381
1EC3	Kiud- või niitmaterjalid ja tootmiseadmed	349 mln 234
1EC4	Erimetallid ja sulamid ning seadmed nende jaoks	220 mln 522
1EC5	Tuumaenergialga seotud kaubad ja seadmed	38 mln 94
1EC6	Toxilisised kemikaalid, lähteained, patogeenid, toksiinid ja geneetiliselt muundatud organismid ning nendega seotud kaitse- ja avastamiseadmed ja komponendid	635 mln 2 805
1EC7	Erimaterjalide ja nendega seotud seadmete jaoks mõeldud tarkvara	1 mln 44
1EC8	Erimaterjalide ja nendega seotud seadmete jaoks mõeldud tehnoloogia	20 mln 81
2EC1	Tööpingid ja süsteemid ning tööstusseadmete komponendid	1 524 mln 2 002
2EC2	Keemia- ja bioloogiatööstuse tootmiseadmed	1 009 mln 3 395
2EC3	Materjalide töötlemise tarkvara	23 mln 377
2EC4	Materjalide töötlemise tehnoloogia	32 mln 117
3EC1	Elektroonilised kaubad ja komponendid	307 mln 609
3EC2	Elektroonilised koostud, moodulid ja seadmed	75 mln 211
3EC3	Tuumarakendustes kasutatavad elektroonilised kaubad	118 mln 588
3EC4	Seadmed pooljuhtseadmete või -materjalide tootmiseks ja katsetamiseks	721 mln 156
3EC5	Pooljuhtmaterjalid	5 mln 27
3EC6	Elektroonikatarkvara	25 mln 41
3EC7	Elektroonikatehnoloogia	173 mln 182
4EC1	Arvutid	45 mln 34
4EC2	Arvutitarkvara	1 mln 5
4EC3	Arvutitehnoloogia	1 mln 14
5EC1	Telekommunikatsioonikaubad ja -seadmed	130 mln 221

27 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 6.1. Ühekordsed ekspordiload kaubaliikide kaupa (1. osa)

Ühekordsed ekspordiload KOMISJONI SOOVITUSE (EL) 2024/214 A-lisas loetletud kaubaliikide kaupa

Kaubaliik	Väärtus eurodes	Arv	
5EC2	Infoturbe- ja krüptoanalüüsikaubad ja -seadmed	5 479 mln	2 656
5EC3	Telekommunikatsiooni- ja infoturbetarkvara	1 043 mln	1 383
5EC4	Telekommunikatsiooni- ja infoturbetehnoloogia	93 mln	145
6EC1	Optilised ja akustilised seadmed, nendega seotud komponendid ja materjalid; muud andurid	517 mln	1 042
6EC2	Laserid, nendega seotud seadmed ja materjalid	800 mln	508
6EC3	Radarisüsteemid, nendega seotud seadmed ja komponendid	117 mln	133
6EC4	Andurite ja laserite tarkvara	9 mln	24
6EC5	Andurite ja laserite tehnoloogia	15 mln	20
7EC1	Inertsiaalnavigatsiooni seadmed	63 mln	213
7EC2	Muud navigatsiooni- ja lennuelektroonikaga seotud seadmed	30 mln	79
7EC3	Lennujuhtimissüsteemid	0 mln	0
7EC4	Navigatsiooni- ja lennuelektroonika tootmiseseadmed	1 mln	20
7EC5	Navigatsiooni- ja lennuelektroonika tarkvara	1 mln	30
7EC6	Navigatsiooni- ja lennuelektroonika tehnoloogia	2 mln	40
8EC1	Sukelaparaadid ja pealveesõidukid ning nendega seotud meresüsteemid, seadmed ja komponendid	68 mln	52
8EC2	Merelaevade materjalid ja varustus	3 mln	2
8EC3	Merendustarkvara	0 mln	1
8EC4	Merendustehnoloogia	0 mln	5
9EC1	Kosmosesõidukite mootorid ja gaasiturbiinid (v.a mehitamata õhusõidukid)	3 512 mln	236
9EC2	Mehitamata õhusõidukid ja nende jõuseadmed	225 mln	269
9EC3	Raketid ja kosmoseaparaadid	642 mln	88
9EC4	Rakettmootorid	112 mln	18
9EC5	Aerodünaamiliste torude, katserajatiste ja kambrite seadmed	0 mln	1
9EC6	Kosmosesõidukite ja tõukejõusüsteemide tarkvara	30 mln	66
9EC7	Kosmosesõidukite ja tõukejõusüsteemide tehnoloogia	53 mln	112
XEC1	Muu/loetlemata	3 194 mln	466

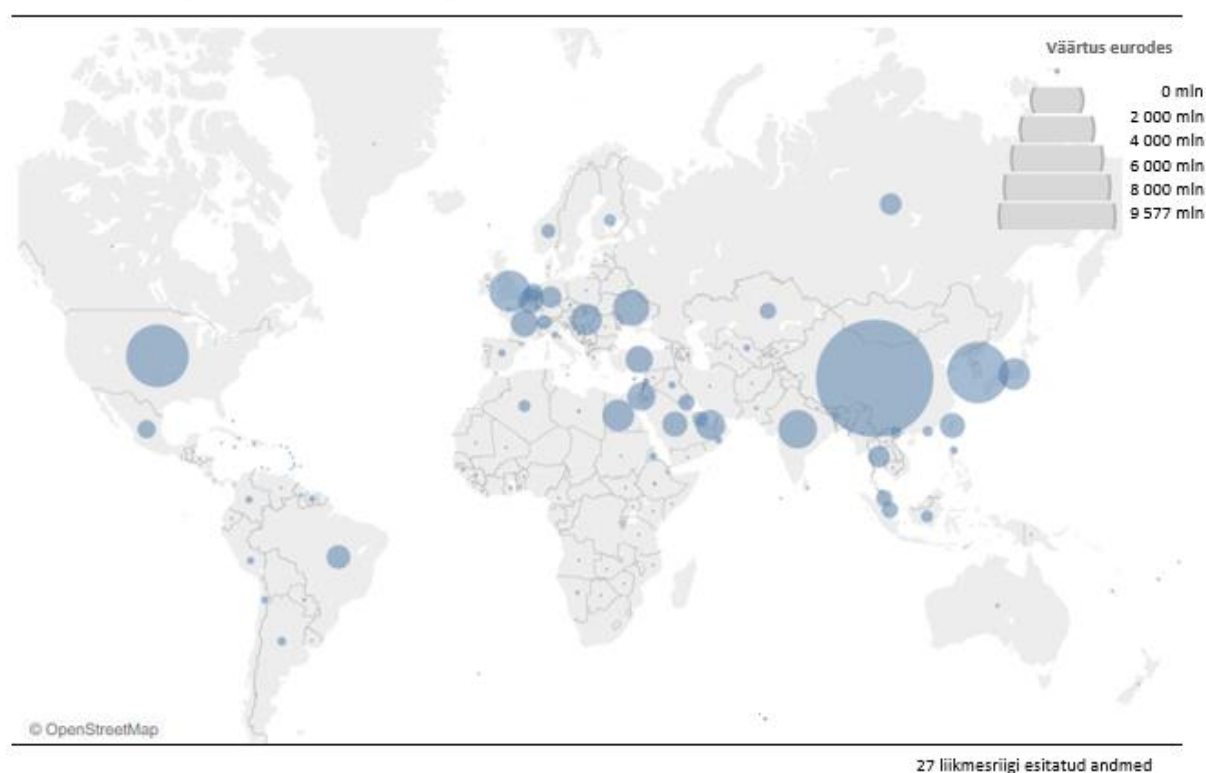
27 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 6.2. Ühekordsed ekspordiload kaubaliikide kaupa (2. osa)

Ühekordsete ekspordilubadega hõlmatud sihtkohtadest (joonised 7 ja 8) oli väärtuse poolest peamine sihtkoht Hiina (9,6 miljardit eurot, 36 % koguväärtusest), järgnesid Ameerika

Ühendriigid (2,7 miljardit eurot, 10 % koguväärtusest), Lõuna-Korea (2,6 miljardit eurot, 10 % koguväärtusest), Ühendkuningriik (1,2 miljardit eurot, 5 % koguväärtusest) ja India (1 miljard eurot, 4 % koguväärtusest). Kokku moodustavad 25 peamist ELi-välist sihtkohta 94 % ühekordsete ekspordilubade koguväärtusest³¹. ELi-sisese edasitoimetamise peamised sihtkohad olid Ungari (704 miljonit eurot), Prantsusmaa (507 miljonit eurot), Belgia (458 miljonit eurot), Saksamaa (324 miljonit eurot) ja Madalmaad (234 miljonit eurot). Võrreldes ELi-väliste sihtkohtadega näib ELi-sisene edasitoimetamine olevat piiratud, sest suurem osa ELi-sisesest kahesuguse kasutusega kaupade ekspordist ei vaja määruse kohaselt luba. Selle asemel nõutakse ekspordikontrolli lubasid kahesuguse kasutusega kaupade ekspordimiseks teise ELi liikmesriiki määruse kohaselt üksnes konkreetsetel asjaoludel, näiteks määruse IV lisas loetletud kaupade puhul vastavalt artikli 11 lõikele 1 või liikmesriigi poolt määruse artikli 11 lõike 8 kohaselt võetud meetmete alusel.

Ühekordsed ekspordiload sihtkohtade kaupa

Joonis 7. Ühekordsed ekspordiload sihtkohtade kaupa

³¹ NB! Ekspordilubade puhul, mille sihtkoht on Venemaa Föderatsioon, on tegemist kaubandusega, mis toimub ELi Venemaa-vastaste sanktsioonide raames kehtestatud piiratud vabastuste ja erandite alusel. Vt nõukogu 31. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 833/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõjaga.

Ühekordsed ekspordiload peamiste sihtkohtade kaupa

ELi-väline	Väärtus eurodes	ELi-sisene	Väärtus eurodes
Hiina	9 577 mln	Ungari	704 mln
Ameerika Ühendriigid	2 733 mln	Prantsusmaa	507 mln
Lõuna-Korea	2 622 mln	Belgia	458 mln
Ühendkuningriik	1 199 mln	Saksamaa	324 mln
India	1 040 mln	Madalmaad	234 mln
Ukraina	926 mln	Rootsi	192 mln
Jaapan	710 mln	Soome	100 mln
Egiptus	682 mln	Hispaania	42 mln
Araabia Ühendemiraadid	618 mln	Itaalia	32 mln
Israael	565 mln	Tšehhi	14 mln
Türgi	517 mln	Slovakkia	14 mln
Taiwan	444 mln	Rumeenia	12 mln
Saudi Araabia	433 mln	Bulgaria	11 mln
Brasiilia	395 mln	Leedu	10 mln
Tai	328 mln	Poola	5 mln
Venemaa Föderatsioon	311 mln	Austria	2 mln
Maroko	234 mln	Sloveenia	0 mln
Mehhiko	214 mln	Läti	0 mln
Kuveit	211 mln	Horvaatia	0 mln
Kasahstan	195 mln	Iirimaa	0 mln
Singapur	192 mln	Kreeka	0 mln
Malaisia	192 mln	Lipuriik	0 mln
Katar	168 mln	Portugali	0 mln
Lõuna-Aafrika	144 mln	Taanil	0 mln
Norra	140 mln	Luksemburg	0 mln
Šveits	120 mln	Malta	0 mln
Indoneesia	105 mln	Küpros	0 mln
Alžeeria	100 mln		
Hongkong	92 mln		
Vietnam	79 mln		
Argentina	56 mln		
Colombia	52 mln		
Tšili	43 mln		
Peruu	42 mln		
Iraak	42 mln		
Eritrea	42 mln		
Omaan	41 mln		
Filipiinid	40 mln		
Serbia	39 mln		
Liibanon	37 mln		
Usbekistan	33 mln		

27 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 8. Ühekordsed ekspordiload peamiste ELi-väliste sihtkohtade ja ELi-siseste sihtkohtade kaupa

4.5. Ekspordi koondload

Ekspordi koondload sisaldavad kõige sagedamini hinnangulisi või kindlaksmääramata ekspordiväärtusi ning neid antakse kas ühe või mitme kauba ja ühe sihtkoha jaoks või ühe või mitme kauba mitme sihtkoha jaoks. Seega vähendavad koondload sarnaste ja/või sagedaste tehingute puhul pädevate asutuste ja eksportijate halduskoormust. Tuumarelvade leviku tõkestamise eesmärkide tagamiseks peavad eksportijad koondloa saamiseks koostama ja esitama ettevõttesisese nõuetele vastavuse programmi. Kuna määrusega jäetakse koondlubade konkreetne struktuur liikmesriikide otsustada, on tavad liikmesriigiti erinevad.

Selleks et anda üldsusele sisulist teavet, võttes samal ajal arvesse erinevaid riiklikke tavasid ja ekspordi koondlubade andmise põhimõtteid, on suunistes kohandatud asjakohaseid andmekogumis- ja aruandlusstandardeid. Liikmesriigid esitavad komisjonile lubade andmist käsitlevad andmed seda silmas pidades, keskendudes järgmisele: i) ekspordi koondlubade koguväärtus (36,5 miljardit eurot, mis moodustab 47 % 2024. aasta lubade väärtusest) ning ii)

koondlubade koguarvu jaotus kaubaliikide (joonised 10.1 ja 10.2) ja sihtkohtade (joonised 11.1 ja 11.2) kaupa.

Määruse I lisas esitatud kaubakategooriate järgi (joonis 9) anti kõige arvukamalt lube telekommunikatsiooni ja „infoturbe“ (31 % koguarvust), materjalide töötlemise (19 %) ning andurite ja laserite (13 %) kategoorias loetletud kaupadele.

Viis peamist ekspordi koondlooga hõlmatud kaubaliiki (joonised 10.1 ja 10.2) on infoturbe- ja krüptoanalüüsikaubad ja -seadmed (19 % koguarvust), optilised ja akustilised seadmed, nendega seotud komponendid ja materjalid; muud andurid (11 %), lõhkeained, raketikütused ja nendega seotud seadmed (10 %), telekommunikatsiooni- ja infoturbetarkvara (8 %) ning toksilised kemikaalid, lähteained, patogeenid, toksiinid ja geneetiliselt muundatud organismid ning nendega seotud kaitse- ja avastamiseseadmed ja komponendid (8 %).

Ekspordi koondload määruse (EL) 2021/821 I lisas loetletud kaubakategooriate kaupa

Kaubakategooria	Arv
0 TUUMAMATERJALID, RAJATISED JA SEADMED	126
1 ERIMATERJALID JA NENDEGA SEOTUD SEADMED	271
2 MATERJALIDE TÖÖTLEMINE	128
3 ELEKTROONIKA	106
4 ARVUTID	7
5 TELEKOMMUNIKATSIOON JA „INFOTURVE“	431
6 ANDURID JA LASERID	180
7 NAVIGATSIOONI- JA LENNUELEKTROONIKA	70
8 MERENDUS	33
9 KOSMOSESÕIDUKID JA TÕUKEJÕUD	35
X LOETLEMATA KAUBAD	22

23 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 9. Ekspordi koondload määruse (EL) 2021/821 I lisas loetletud kaubakategooriate kaupa

Ekspordi koondload KOMISJONI SOOVTUSE (EL) 2024/214 A-lisas loetletud kaubaliikide kaupa

Kaubaliik	Arv
0EC1 Tuumamaterjalid, rajatised, jaamad ja seadmed	8
0EC2 Tuumamaterjalide, rajatiste ja seadmete jaoks mõeldud tarkvara	80
0EC3 Tuumamaterjalide, rajatiste ja seadmete jaoks mõeldud tehnoloogia	38
1EC1 Õhu-/kosmosesõidukite materjalid, komponendid ja konstruktsioonid	9
1EC2 Lõhkeained, raketikütused ja nendega seotud seadmed	136
1EC3 Kiud- või niitmaterjalid ja tootmisseadmed	6
1EC4 Erimetallid ja sulamid ning seadmed nende jaoks	3
1EC5 Tuumaenergia seotud kaubad ja seadmed	0
1EC6 Toksilised kemikaalid, lahteained, patogeenid, toksiinid ja geneetiliselt muundatud organismid ning nendega seotud kaitse- ja avastamiseseadmed ja komponendid	106
1EC7 Erimaterjalide ja nendega seotud seadmete jaoks mõeldud tarkvara	0
1EC8 Erimaterjalide ja nendega seotud seadmete jaoks mõeldud tehnoloogia	11
2EC1 Tööpingid ja süsteemid ning tööstusseadmete komponendid	54
2EC2 Keemia- ja bioloogiatööstuse tootmiseseadmed	62
2EC3 Materjalide töötlemise tarkvara	8
2EC4 Materjalide töötlemise tehnoloogia	4
3EC1 Elektroonilised kaubad ja komponendid	39
3EC2 Elektroonilised koostud, moodulid ja seadmed	13
3EC3 Tuumarakendustes kasutatavad elektroonilised kaubad	12
3EC4 Seadmed pooljuhtseadmete või -materjalide tootmiseks ja katsetamiseks	12
3EC5 Pooljuhtmaterjalid	0
3EC6 Elektroonikatarkvara	9
3EC7 Elektroonikatehnoloogia	21
4EC1 Arvutid	4
4EC2 Arvutitarkvara	1
4EC3 Arvutitehnoloogia	2
5EC1 Telekommunikatsioonikaubad ja -seadmed	15

23 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 10.1. Ekspordi koondload kaubaliikide kaupa (1. osa)

Ekspordi koondload KOMISJONI SOOVITUSE (EL) 2024/214 A-lisas loetletud kaubaliikide kaupa

Kaubaliik	Arv
5EC2 Infoturbe- ja krüptoanalüüsikaubad ja -seadmed	261
5EC3 Telekommunikatsiooni- ja infoturbetarkvara	114
5EC4 Telekommunikatsiooni- ja infoturbetehnoloogia	41
6EC1 Optilised ja akustilised seadmed, nendega seotud komponendid ja materjalid; muud andurid	154
6EC2 Laserid, nendega seotud seadmed ja materjalid	18
6EC3 Radarisüsteemid, nendega seotud seadmed ja komponendid	6
6EC4 Andurite ja laserite tarkvara	0
6EC5 Andurite ja laserite tehnoloogia	2
7EC1 Inertsiaalnavigatsiooni seadmed	42
7EC2 Muud navigatsiooni- ja lennuelektronikaga seotud seadmed	10
7EC3 Lennujuhtimissüsteemid	0
7EC4 Navigatsiooni- ja lennuelektronika tootmiseseadmed	0
7EC5 Navigatsiooni- ja lennuelektronika tarkvara	7
7EC6 Navigatsiooni- ja lennuelektronika tehnoloogia	11
8EC1 Sukelaparaadid ja pealvesõidukid ning nendega seotud meresüsteemid, seadmed ja komponendid	24
8EC2 Merelaevade materjalid ja varustus	1
8EC3 Merendustarkvara	2
8EC4 Merendustehnoloogia	6
9EC1 Kosmosesõidukite mootorid ja gaasiturbiinid (v.a mehitamata õhusõidukid)	6
9EC2 Mehitamata õhusõidukid ja nende jõuseadmed	16
9EC3 Raketid ja kosmoseaparaadid	1
9EC4 Rakettmootorid	1
9EC5 Aerodünaamiliste torude, katserajatiste ja kambrite seadmed	0
9EC6 Kosmosesõidukite ja tõukejõusüsteemide tarkvara	2
9EC7 Kosmosesõidukite ja tõukejõusüsteemide tehnoloogia	9
XEC1 Muu/loetlemata	22

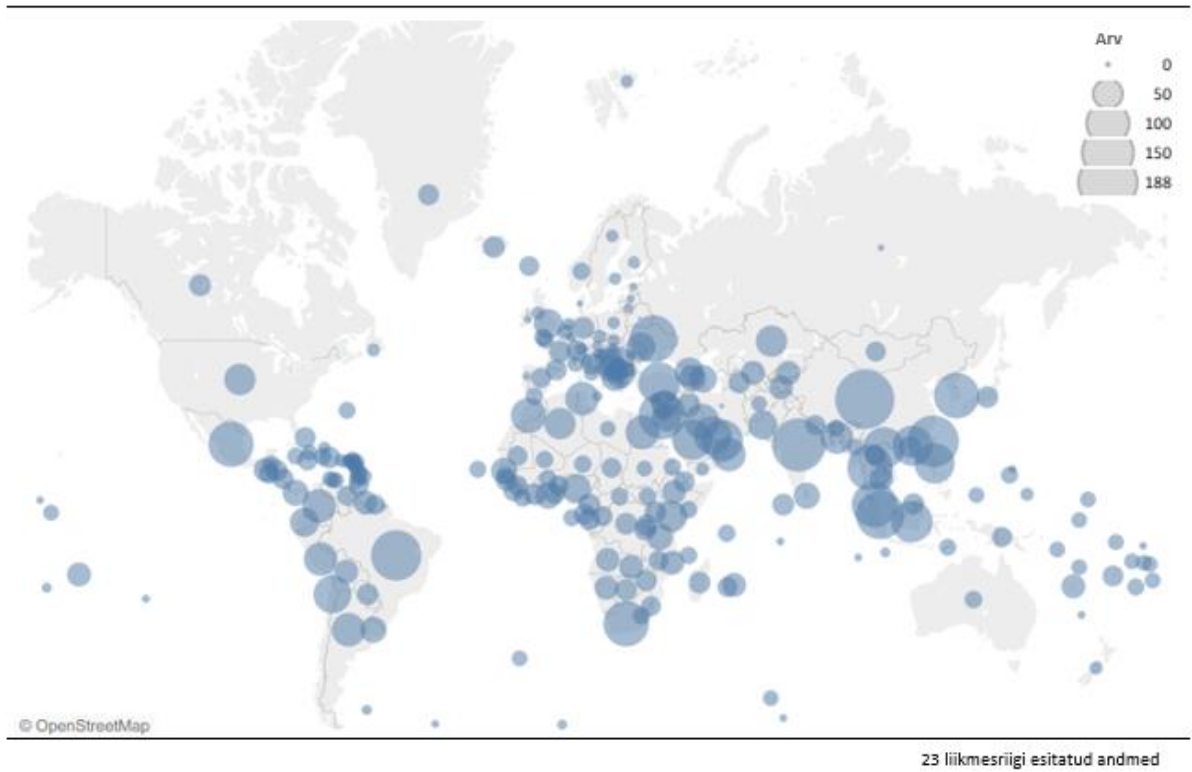
23 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 10.2. Ekspordi koondload kaubaliikide kaupa (2. osa)

Sihtkohti vaadates (joonised 11 ja 12) anti kõige arvukamalt koondlube ekspordiks Hiinasse (3 %), Indiasse (2 %), Taiwani (2 %), Brasiiliasse (2 %) ja Singapuri (2 %). Kokku

moodustavad 25 peamist sihtkohta ainult 37 % ekspordi koondlubade arvust, kuna koondluba hõlmab sageli mitut sihtkohta³².

Ekspordi koondload sihtkohtade kaupa

Joonis 11. Ekspordi koondload sihtkohtade kaupa

³² Sealsamas.

Eksporti-koondload-peamiste-sihtkohtade-kaupa

Sihtkoht	Arv
Hilna	188
India	152
Taiwan	142
Brasillia	136
Singapur	126
Israel	121
Ukraina	120
Malaisia	117
Lõuna-Korea	116
Mehhiko	115
Tai	112
Lõuna-Aafrika	110
Vietnam	92
Indoneesia	92
Türgi	91
Araabia-Ühendemiraadid	90
Saudi-Araabia	86
Filipiinid	83
Hongkong	83
Katar	76
Tšili	71
Kuveit	68
Maroko	66
Serbia	63
Colombia	63
Argentina	63
Peruu	61
Tuneesia	60
Omaan	60
Egiptus	60
Bangladesh	56
Ameerika-Ühendriigid	52
Kasahstan	52
Alžeeria	52
Keenia	50
Jordaania	46
Pakistan	45
Nigeeria	45
Põhja-Makedoonia	45
Bahrein	44
Ecuador	43
Bosnia-ja-Hertsegoviina	43
Ühendkuningriik	42
Moldova	41
Gruusia	41
Costa-Rica	41
Montenegro	40
Aserbaidžaan	40
Albaania	40
Liibanon	39

23-liikmesriigi-esitatud andmed

Joonis 12. Eksporti koondload peamiste sihtkohtade kaupa

4.6. Riiklikud ja liidu üldised ekspordiload

Riiklikke ja liidu üldisi ekspordilube antakse välja kahesuguse kasutusega kaupadega kauplemise hõlbustamiseks ning ekspordijate ja ekspordikontrolliasutuste halduskoormuse vähendamiseks. Kõige rohkem hõlbustavad kahesuguse kasutusega kaupadega kauplemist liidu üldised ekspordiload. Neid antakse ELi ekspordijatele, kes vastavad määruses sätestatud asjakohastele eeltingimustele. Määrusega on ette nähtud kaheksa liidu üldiste ekspordilubade liiki³³.

2024. aastal oli valdav enamik liidu üldisi ekspordilubasid (joonis 13) liigist EU001 (99 % väärtuse, 99 % arvu järgi), võttes arvesse loaga hõlmatud kümnesse sihtkohta suunatud eksporti.

Liidu üldised ekspordiload

Liidu üldise ekspordiloo nr	väärtus eurodes	Arv
EU001	8 628 mln	85 722
EU002	5 mln	62
EU003	10 mln	139
EU004	3 mln	30
EU005	0 mln	22
EU006	11 mln	129
EU007	0 mln	5
EU008	38 mln	649

22 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 13. Liidu üldised ekspordiload

Liikmesriik annab riikliku üldise ekspordiloo ekspordijatele, kes teatavad ekspordist pädevale asutusele ja täidavad kohaldatavates siseriiklikes õigusaktides sätestatud asjakohaseid eeltingimusi.

Joonisel 14 on esitatud liidu ja riiklike üldiste ekspordilubade väärtus määruse I lisas loetletud kategooriate kaupa. Kõige suurema väärtusega kategooriad on telekommunikatsioon ja

³³ EU001 – eksport Austraaliasse, Kanadasse, Islandile, Jaapanisse, Uus-Meremaale, Norrassa, Šveitsi, Liechtensteini, Ühendkuningriiki ja Ameerika Ühendriikidesse;

EU002 – teatavate kahesuguse kasutusega kaupade ekspordimine teatavatesse sihtkohtadesse;

EU003 – parandatud või asendatud kaupade eksport;

EU004 – näitusele või messile ajutiselt eksporditav kaup;

EU005 – telekommunikatsioon;

EU006 – kemikaalid;

EU007 – grupisisene tarkvara ja tehnoloogia eksport;

EU008 – krüpteerimine.

„infoturve“ (3,5 miljardit eurot, 44 % koguväärtusest), elektroonika (3,3 miljardit eurot, 42 % koguväärtusest) ja materjalide töötlemine (0,3 miljardit eurot, 4 % koguväärtusest).

Liidu ja riiklikud üldised ekspordiload määruse (EL) 2021/821 I lisas loetletud kaubakategooriate kaupa

Kaubakategooria	Väärtus eurodes
0 TUUMAMATERJALID, RAJATISED JA SEADMED	1 mln
1 ERIMATERJALID JA NENDEGA SEOTUD SEADMED	79 mln
2 MATERJALIDE TÖÖTLEMINE	335 mln
3 ELEKTROONIKA	3 303 mln
4 ARVUTID	19 mln
5 TELEKOMMUNIKATSIOON JA „INFOTURVE“	3 520 mln
6 ANDURID JA LASERID	244 mln
7 NAVIGATSIOONI- JA LENNUELEKTROONIKA	34 mln
8 MERENDUS	2 mln
9 KOSMOSESÕIDUKID JA TÕUKEJÕUD	294 mln
X LOETLEMATA KAUBAD	105 mln

16 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 14. Liidu ja riiklikud üldised ekspordiload määruse (EL) 2021/821 I lisas loetletud kaubakategooriate kaupa

Liidu ja riiklike üldiste ekspordilubade väärtuse jaotus kaubaliikide kaupa (joonised 15.1 ja 15.2) näitab, et viis peamist kaubaliiki on infoturbe- ja krüptoanalüüsikaubad ja -seadmed (3,5 miljardit eurot, 44 % koguväärtusest), seadmed pooljuhtseadmete või -materjalide tootmiseks ja katsetamiseks (3,2 miljardit eurot, 40 % koguväärtusest), tööpingid ja süsteemid ning tööstusseadmete komponendid (0,2 miljardit eurot, 2 % koguväärtusest), mehitamata õhusõidukid ja nende jõuseadmed (0,2 miljardit eurot, 2 % koguväärtusest) ning laserid, nendega seotud seadmed ja materjalid (0,1 miljardit eurot, 2 % koguväärtusest).

Liidu ja riiklikud üldised ekspordiload KOMISJONI SOOVITUSE (EL) 2024/214 A-lisas loetletud kaubaliikide kaupa

Kaubaliik	Väärtus eurodes
0EC1 Tuumamaterjalid, rajatised, jaamad ja seadmed	1 mln
1EC1 Õhu-/kosmosesõidukite materjalid, komponendid ja konstruktsioonid	4 mln
1EC2 Lõhkeained, raketikütused ja nendega seotud seadmed	4 mln
1EC3 Kiud- või niitmaterjalid ja tootmisseadmed	23 mln
1EC4 Erimetallid ja sulamid ning seadmed nende jaoks	11 mln
1EC5 Tuumaenergiala seotud kaubad ja seadmed	2 mln
1EC6 Toksilised kemikaalid, lähteained, patogeenid, toksiinid ja geneetiliselt muundatud organismid ning nendega seotud kaitse- ja avastamise seadmed ja komponendid	33 mln
1EC7 Erimaterjalide ja nendega seotud seadmete jaoks mõeldud tarkvara	0 mln
1EC8 Erimaterjalide ja nendega seotud seadmete jaoks mõeldud tehnoloogia	1 mln
2EC1 Tööpingid ja süsteemid ning tööstusseadmete komponendid	197 mln
2EC2 Keemia- ja bioloogiatööstuse tootmisseadmed	125 mln
2EC3 Materjalide töötlemise tarkvara	12 mln
2EC4 Materjalide töötlemise tehnoloogia	1 mln
3EC1 Elektroonilised kaubad ja komponendid	65 mln
3EC2 Elektroonilised koostud, moodulid ja seadmed	9 mln
3EC3 Tuumarakendustes kasutatavad elektroonilised kaubad	3 mln
3EC4 Seadmed pooljuhtseadmete või -materjalide tootmiseks ja katsetamiseks	3 202 mln
3EC5 Pooljuhtmaterjalid	4 mln
3EC6 Elektroonikatarkvara	0 mln
3EC7 Elektroonikatehnoloogia	20 mln
4EC1 Arvutid	19 mln
5EC1 Telekommunikatsioonikaubad ja -seadmed	2 mln

16 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 15.1. Liidu ja riiklikud üldised ekspordiload kaubaliikide kaupa (1. osa)

Liidu ja riiklikud üldised ekspordiload KOMISJONI SOOVITUSE (EL) 2024/214 A-lisas loetletud kaubaliikide kaupa

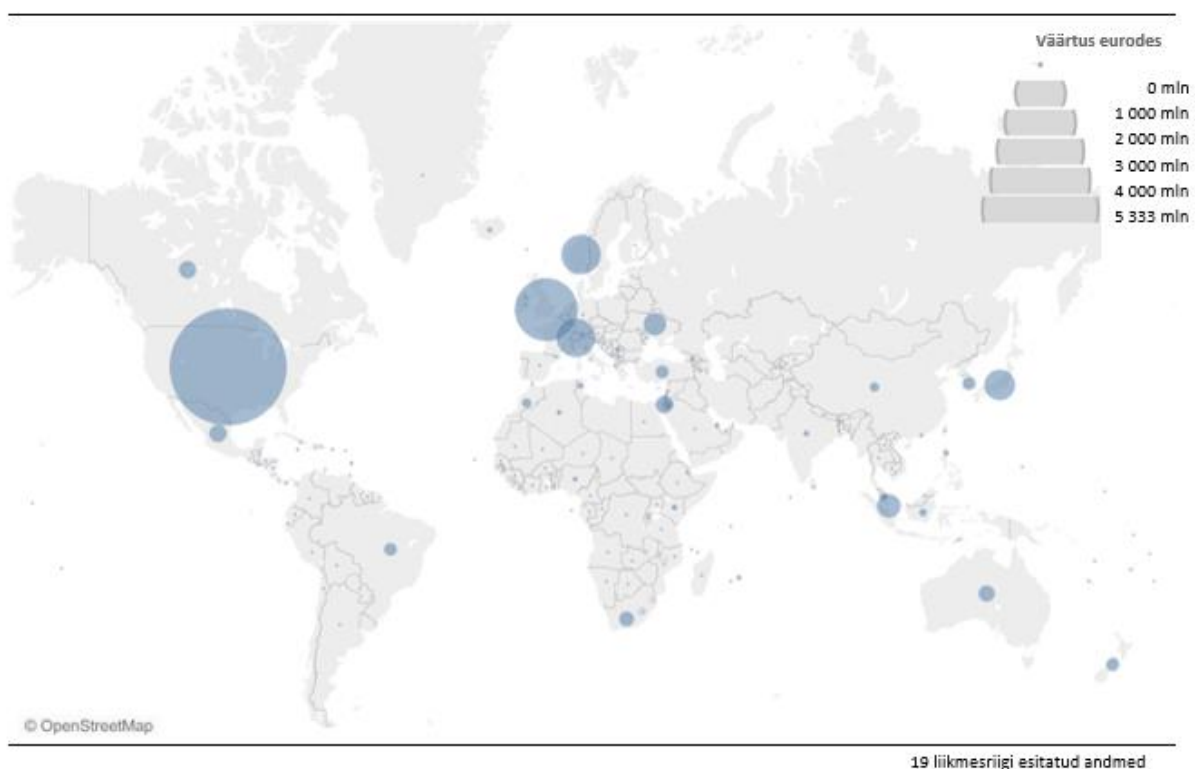
Kaubaliik	Väärtus eurodes
SEC2 Infoturbe- ja krüptoanalüüsikaubad ja -seadmed	3 497 mln
SEC3 Telekommunikatsiooni- ja infoturbetarkvara	20 mln
SEC4 Telekommunikatsiooni- ja infoturbetehnoloogia	1 mln
6EC1 Optilised ja akustilised seadmed, nendega seotud komponendid ja materjalid; muud andurid	70 mln
6EC2 Laserid, nendega seotud seadmed ja materjalid	138 mln
6EC3 Radarisüsteemid, nendega seotud seadmed ja komponendid	33 mln
6EC4 Andurite ja laserite tarkvara	2 mln
7EC1 Inertsiaalnavigatsiooni seadmed	18 mln
7EC2 Muud navigatsiooni- ja lennuelektronikaga seotud seadmed	3 mln
7EC3 Lennujuhtimissüsteemid	0 mln
7EC4 Navigatsiooni- ja lennuelektronika tootmiseseadmed	1 mln
7EC5 Navigatsiooni- ja lennuelektronika tarkvara	0 mln
7EC6 Navigatsiooni- ja lennuelektronika tehnoloogia	12 mln
8EC1 Sukelaparaadid ja pealvesõidukid ning nendega seotud meresüsteemid, seadmed ja komponendid	2 mln
9EC1 Kosmosesõidukite mootorid ja gaasiturbiinid (v.a mehitamata õhusõidukid)	45 mln
9EC2 Mehitamata õhusõidukid ja nende jõuseadmed	192 mln
9EC3 Raketid ja kosmoseaparaadid	54 mln
9EC4 Rakettmootorid	0 mln
9EC5 Aerodünaamiliste torude, katserajatiste ja kambrite seadmed	2 mln
9EC6 Kosmosesõidukite ja tõukejõusüsteemide tarkvara	1 mln
9EC7 Kosmosesõidukite ja tõukejõusüsteemide tehnoloogia	1 mln
XEC1 Muu/loetlemata	105 mln

16 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 15.2. Liidu ja riiklikud üldised ekspordiload kaubaliikide kaupa (2. osa)

Liidu ja riiklike üldiste ekspordilubade alusel lubatud sihtkohtadest olid viis peamist Ameerika Ühendriigid (5,3 miljardit eurot, 55 % koguväärtusest), Ühendkuningriik (1,5 miljardit eurot, 16 % koguväärtusest), Norra (0,6 miljardit eurot, 6 % koguväärtusest), Šveits (0,6 miljardit eurot, 6 % koguväärtusest) ja Jaapan (0,3 miljardit eurot, 4 % koguväärtusest). See näitab, et suurem osa üldiste ekspordilubadega hõlmatud kaheksa kasutusega kaupade ekspordist on suunatud liidu üldise ekspordiluba liigi EU001 all loetletud riikidesse, ning näitab ka seda, et liidu üldiste ekspordilubade alusel lubatud ekspordi väärtus on palju suurem kui riiklike üldiste ekspordilubade alusel lubatud ekspordi väärtus (vastavalt 9 miljardit eurot võrreldes 1 miljardi euroga, nagu on näidatud joonisel 4).

Liidu ja riiklikud üldised ekspordilubad sihtkohtade kaupa

Joonis 16. Liidu ja riiklikud üldised ekspordilubad sihtkohtade kaupa

Liidu ja riiklikud üldised ekspordiload sihtkohtade kaupa

Sihtkoht	Väärtus eurodes
Ameerika Ühendriigid	5 333 mln
Ühendkuningriik	1 514 mln
Norra	585 mln
Šveits	554 mln
Jaapan	349 mln
Singapur	200 mln
Ukraina	183 mln
Kanada	116 mln
Israël	109 mln
Mehhiko	107 mln
Austraalia	92 mln
Lõuna-Aafrika	77 mln
Türgi	59 mln
Uus-Meremaa	57 mln
Lõuna-Korea	56 mln
Braasil	56 mln
Maroko	28 mln
Hilna	28 mln
Malaisia	17 mln
Indoneesia	17 mln
Jordaania	16 mln
India	13 mln
Keenia	13 mln
Serbia	12 mln
Tuneesia	9 mln
Island	8 mln
Nigeeria	7 mln
Alžeeria	7 mln
Katar	6 mln
Filipiinid	6 mln
Gruusia	5 mln
Mauritius	4 mln
Tansaania	4 mln
Angola	4 mln
Bosnia ja Hertsegoviina	3 mln
Bahrein	3 mln
Argentina	3 mln
Saudi Araabia	3 mln
Araabia Ühendemiraadid	2 mln
Côte d'Ivoire	2 mln
Tai	2 mln
Põhja-Makedoonia	2 mln
Kamerun	2 mln
Senegal	2 mln
Vietnam	2 mln
Albaania	2 mln
Uganda	2 mln
Gabon	2 mln
Etiopia	2 mln
Malawi	2 mln

19 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 17. Liidu ja riiklikud üldised ekspordiload peamiste sihtkohtade kaupa

4.7. Riiklike ja liidu üldiste ekspordilubade registreeritud kasutajad

Selleks et anda teavet eksportijate teadete kohta, mida nad määruse³⁴ kohaselt peavad esitama, sisaldab aastaaruanne teavet nende eksportijate arvu kohta, kes on pädevale asutusele liidu või riiklike üldiste ekspordilubade kasutamisest teatanud või pädeva asutuse poolt sel otstarbel registreeritud.

2024. aastal kasutas liidu üldist ekspordiluba kokku 12 093 eksportijat, kellest 50 % kasutas loa liiki EU001 ja 37 % kasutas riiklikku üldist ekspordiluba. Esmase kasutamise teateid või registreerimisi oli 2024. aastal liidu üldiste ekspordilubade puhul 1044 (kellest 45 % kasutasid luba EU001) ja riiklike üldiste ekspordilubade puhul 644.

Eksportijad, kes on liidu ja riikliku üldise ekspordiluba kasutamiseks registreeritud või sellest teatanud

Üldise ekspordiluba tüüp	Üldisi ekspordilubasid kasutavate eksportijate arv	Esmakordse kasutamise teadete või esmakordsete registreerimiste arv
EU001	6 036	759
EU002	293	35
EU003	492	74
EU004	361	44
EU005	51	32
EU006	128	15
EU007	58	20
EU008	161	65
Riiklik üldine ekspordiluba	4 513	644

23 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 18. Eksportijad, kes on liidu ja riikliku üldise ekspordiluba kasutamiseks registreeritud või sellest teatanud

5. ANDMED KAHESUGUSE KASUTUSEGA KAUPADE KOHTA, MIS ON MÄÄRUSE ARTIKLI 2 PUNKTI 20 KOHASELT LIIGITATUD KÜBERSEIREKAUPADEKS

2024. aastal said liikmesriigid küberseirekaupade ekspordiks kokku 320 taotlust (joonis 19), peamiselt seoses sidevahendite pealtkuulamise süsteemidega (233 taotlust), millele järgnesid teabeedastuse seire tarkvara (46 taotlust) ja sissetungimistarkvara (18 taotlust). Joonistel 20.1 ja 20.2 on näidatud 71 sihtkohta, kuhu on taotletud küberseirekaupade ekspordi. 2024. aastal anti 293 luba ja keelduti 13 loa andmisest. See näitab küberseirekaupade lubade üsna stabiilset

³⁴ Vastavalt määruse II lisas esitatud liidu üldise ekspordiluba sätetele: „Eksportija, kes kasutab kõnealust luba, teatab eksportija elu- või asukohaliikmesriigi pädevale asutusele käesoleva loa esmakordset kasutamist 30 päeva jooksul alates esimese ekspordi toimumise kuupäevast või eksportija elu- või asukohaliikmesriigi pädeva asutuse nõudmisel enne käesoleva loa esmakordset kasutamist. Liikmesriigid teatavad komisjonile teavitamise mehhanismi, mille nad kõnealuse loa jaoks valisid. Komisjon avaldab saadud teabe Euroopa Liidu Teataja C-seerias.“

arvu (2023. aastal anti välja 330 luba), mis näitab alates 2020. aastast täheldatud kasvusuundumuse lõppu. Küberseirekaupade ekspordilubade andmisest keeldumiste arv³⁵ näis vähenevat (2023. aastal 20 keeldumist).

Taotlused küberseirekaupade ekspordiks kaubaliikide kaupa

Kaubaliik	Arv
CS1 Sissetungimistarkvara	18
CS2 Sidevahendite pealtkuulamise süsteemid	233
CS3 Interneti jälgimise süsteemid	11
CS4 Teabeedastuse seire tarkvara	46
CS5 Kohtuekspertiisi vahendid	0
CS6 Muud loetletud kaubad, mida saab kasutada küberseirekaupadena	12

15 liikmesriigi esitatud andmed

Joonis 19. Taotlused küberseirekaupade ekspordiks³⁶

Taotlused küberseirekaupade ekspordiks sihtkohtade kaupa

³⁵ Lisateave küberseirekaupade kohta on esitatud 16. oktoobri 2024. aasta suunistes, millele on osutatud joonealuses märkuses 7.

³⁶ NB! Määruse artiklis 11 nõutakse liikmesriikide välja antud lube ka määruse IV lisas loetletud konkreetsete küberseirekaupade ELi-sisese ekspordi puhul.

Joonis 20.1. Taotlused küberseirekaupade ekspordiks sihtkohtade kaupa

Taotlused küberseirekaupade ekspordiks sihtkohtade kaupa

AE	Araabia Ühendemiraadid	LA	Laos
AL	Albaania	LY	Lüübüa
AM	Armeenia	MA	Maroko
AR	Argentina	MD	Moldova
AU	Austraalia	MN	Mongoolia
AZ	Aserbaidžaan	MX	Mehhiko
BA	Bosnia ja Hertsegoviina	MY	Malaisia
BB	Barbados	MZ	Mosambiik
BD	Bangladesh	NA	Namiibia
BI	Burundi	NG	Nigeeria
BJ	Benin	NO	Norra
BN	Brunei	NZ	Uus-Meremaa
BR	Brasiilia	OM	Omaan
BW	Botsvana	PH	Filipiinid
CA	Kanada	PK	Pakistan
CH	Šveits	QA	Katar
CI	Côte d'Ivoire	RS	Serbia
CL	Tšili	RW	Rwanda
CO	Colombia	SG	Singapur
DO	Dominikaani Vabariik	SO	Somaalia
DZ	Alžeeria	SR	Suriname
EG	Egiptus	TH	Tai
GB	Ühendkuningriik	TL	Ida-Timor
GE	Gruusia	TM	Türkmenistan
GH	Ghana	TR	Türgi
GN	Guinea	TT	Trinidad ja Tobago
HN	Honduras	TW	Taiwan
ID	Indoneesia	TZ	Tansaania
IL	Israael	UA	Ukraina
IN	India	UG	Uganda
IQ	Iraak	US	Ameerika Ühendriigid
JM	Jamaica	UZ	Usbekistan
JO	Jordaania	VN	Vietnam
JP	Jaapan	ZA	Lõuna-Aafrika
KH	Kambodža	ZM	Sambia
KZ	Kasahstan		

Joonis 20.2. Taotlused küberseirekaupade ekspordiks sihtkohtade kaupa

6. TEAVE KONTROLLIDE HALDAMISE JA TAGAMISE KOHTA

Liikmesriigid edastasid määruse kohaste kontrollide haldamise ja tagamise kohta 2024. aastal järgmise teabe:

- otseselt kontrollide haldamises osalevate töötajate arv (täistööaja ekvivalendina) ELis: 415;
- vaatlusaastal korraldatud teavitussürituste arv: 154;
- aasta jooksul tehtud vastavusauditite arv (sh tolli või muude asutuste tehtud auditid): 1 353;

- d) teatatud rikkumiste arv: 270;
- e) ekspordikontrolli eeskirjade rikkumise eest asjaomase riikliku õiguskaitseasutuse poolt määratud haldus- ja kriminaalkaristuste või trahvide arv: 144, ja
- f) ekspordikontrolli vahendite kasutamine:
 - e-lubade süsteemi kasutavad liikmesriigid³⁷: 19,
 - klassifitseerimisvahendeid kasutavad liikmesriigid³⁸: 4, ja
 - liikmesriigid, kes kasutavad kontrollide kohaldamise toetamiseks muid vahendeid või tarkvara: 9.

³⁷ E-lubade süsteem on veebipõhine platvorm kaheksa kasutusega kaupade, näiteks tarkvara ja tehnoloogia ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise lubade taotlemiseks.

³⁸ Sellised vahendid võivad aidata eksportijatel ja liikmesriikide ametiasutustel kaupu klassifitseerida.